

Τα άκρα και εμείς

Πάνος Κορφιιάτης

Η επιλογή από μεριάς της κυβέρνησης να σταματήσει την ανοχή στη δράση της ναζιστικής συμμορίας και οι εξελίξεις που ακολούθησαν τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα δημιουργούν πολλά επιμέρους ερωτήματα. Περισσότερο όμως δημιουργούν την ανάγκη να αναμετρηθούμε με μια πραγματικότητα όπου όσα είναι δυνατά σπάνε κάθε αίσθηση κανονικότητας και συνέχειας με το παρελθόν, παρά την επιμονή που έχει να επιβιώνει στα μυαλά μας. Πρέπει να σκεφτούμε πάνω σε γεγονότα όπως μια τέτοια δολοφονία και να διαχειριστούμε κινήσεις όπως η μεταμόρφωση των χορηγών του φασισμού σε διώκτες του. Σίγουρα γνωρίζουμε ότι η εξάρθρωση του εγκληματικού κομματιού της δραστηριότητας του φασισμού δεν είναι από μόνη της αρκετή απέναντι σε μια διαδικασία εκφασισμού κομματιών της κοινωνίας που έχει αρχίσει από καιρό –σημειώνοντας πάντα ότι η ισχύς έχει παίξει πολύ σημαντικό ρόλο ιστορικά στην καταπολέμηση του φασισμού για να την ξεχάσουμε σήμερα- και έχουμε πολύ δρόμο ακόμα να διανύσουμε. Χρειάζεται όμως να προχωρήσουμε παραπέρα για να δούμε με ποιο τρόπο μπορεί τελικά να μπαίνουμε ακόμα βαθύτερα στην πραγματικότητα της μνημονιακής Ελλάδας.

Είναι αξιοσημείωτα περίεργος ο πόλεμος που έχει κηρύξει η κυβέρνηση στο φασισμό. Θα περίμενε κάποιος την προφυλάκιση των συμμοριτών να ακολουθούσε η ιδεολογική αποδόμηση της συμμορίας. Όσο περισσότερο ακούμε για τη δημοκρατία και την υπεράσπισή της τόσο λιγότερο αισθανόμαστε σίγουροι για το πώς ακριβώς εννοείται η δημοκρατία. Όχι τυχαία η αλυσίδα των γεγονότων από την καταδίκη μαθητών στην Λάμια ως τις μαζικές και νομικά αστήριχτες διώξεις κάτοικων στις Σκουριές δεν μας επιτρέπουν να διανοηθούμε ότι έχουμε να κάνουμε απλά με ένα παιχνίδι με τις λέξεις. Δεν υπάρχει πιο μεθοδική και πιο σταθερή κυβερνητική προσπάθεια από την προσπάθεια να κηρυχτεί το τέλος της μεταπολίτευσης με έναν τρόπο μάλιστα που η ακροδεξιά στην Ελλάδα θα αναγνώριζε τον εαυτό της σε πολλά σημεία. Η ρητορική περί τέλους της μεταπολίτευσης και επιστροφής στο νόμο και στην τάξη απέναντι στην ανομία που η ιδεολογική επιρροή της Αριστεράς επέβαλε δεν μένει στα λόγια .

Η κρίση βάζει ξανά τα πάντα σε διαπραγμάτευση

Από την αρχή της κρίσης έγινε φανερό ότι η στρατηγική διαχείρισης και εξόδου που υιοθέτησε ο αστισμός έχει μέσο και στόχο την συρρίκνωση της δημοκρατίας. Τόσο η διαδικασία με την οποία λαμβάνονται οι αποφάσεις όσο και το ποια ζητήματα μπορούν τελικά να αποφασίζονται με δημοκρατικά μέσα επανατοποθετούνται συνεχώς μέσα στην κρίση. Η ανάδυση ενός πιο αυταρχικού μοντέλου συσσώρευσης και «ενός νέου τύπου Ευρωπαίου εργαζόμενου, με χαμηλό μισθό, ελαστικές συνθήκες εργασίας, μηδαμινά δικαιώματα, ελάχιστη δυνατότητα διαπραγμάτευσης απέναντι στην εργοδοσία»[1] απαιτεί και ένα πολιτικό σύστημα όσο το δυνατόν περισσότερο κλειστό στην ταξική πάλη και στην δυνατότητα των υποτελών τάξεων να το αμφισβητήσουν. Είναι ξεκάθαρο ότι για τον αντίπαλο η αντίληψη και η αποτύπωση της δημοκρατίας που πολέμα έχει σάρκα και οστά. Η ακύρωση κάθε κατάκτησης των υποτελών τάξεων κινεί την επίθεση στη δημοκρατία και την κάνει να παίρνει τα χαρακτηριστικά της. Με αλλά λόγια η αντίληψη των από πάνω για τη δημοκρατία περνά μέσα από το ταξικό κριτήριο. Ότι ευνοεί την αντίσταση των υποτελών ή θυμίζει εποχές ενός πιο ευνοϊκού συσχετισμού δύναμης πρέπει να φύγει από την μέση. Πλέον η σύγκρουση νεοφιλελευθερισμού και δημοκρατίας είναι μπροστά μας σε όλη της την έκταση.

Η κίνηση λοιπόν της Νέας Δημοκρατίας εδώ και έναν χρόνο στη θεωρία των δυο ακρών χρωστάει μονό ένα μέρος της στις ακροδεξιές ιδεοληψίες του κυριάρχου κομματιού του πολιτικού προσωπικού της. Είναι η προσπάθεια του αστικού πολιτικού μπλοκ να διαχειριστεί την κρίση του και να εκπονήσει ένα σχέδιο που θα ανταποκρίνεται στην νέα αυτή πραγματικότητα. Για το αστικό μπλοκ η κρίση κάνει τη λογική καλύτερου διαχειριστή ατελέσφορη, ο αντιδραστικός κοινωνικός μετασχηματισμός που πραγματοποιείται απαιτεί ανάλογες πολιτικές δυνάμεις ικανές να αποκαταστήσουν την χαμένη ισορροπία και να αποκαταστήσουν τη λειτουργία του πολιτικού συστήματος. Δεν πρόκειται προφανώς για υλοποίηση μιας προαποφασισμένης γραμμής αλλά μια διαδικασία ανοιχτή. Η ίδια η λειτουργία του αστικού πολιτικού συστήματος δίνει τη δυνατότητα σε διαφορετικά πολιτικά σχέδια του αστισμού να συγκρούονται φανερά και σκληρά (ακροδεξιός αυταρχικός κοινοβουλευτισμός / ναζισμός) με επίδικο την οργάνωση της συναίνεσης των υποτελών.

Άρα λοιπόν ΝΔ και ΧΑ δεν είναι ίδιες επειδή στηρίζουν το ίδιο σύστημα. Δρουν συμπληρωματικά στο πλαίσιο μιας στρατηγικής επιλογής προωθώντας μια μετατόπιση του πολιτικού και κοινωνικού συσχετισμού προς τα δεξιά. Ανταγωνίζονται όμως στην μορφή και την έκταση που η μετατόπιση αυτή θα πάρει. Χτίζουν και οι δυο πάνω στο έδαφος της κυρίαρχης ιδεολογίας, προσπαθούν να εκμεταλλευτούν τις συνέπειες της υποτίμησης της εργασίας στις συνειδήσεις των λαϊκών τάξεων και να αδρανοποιήσουν ή να εκτρέψουν τη ριζοσπαστικοποίηση που παράγει η κρίση, αλλά εντάσσουν τα ίδια πολλές φορές ιδεολογήματα σε διαφορετικά πολιτικά σχέδια. Θα είναι λάθος να πούμε ότι ο φασισμός σε σχέση με τον αυταρχικό κοινοβουλευτισμό είναι άπλα μια λεπτομέρεια, θα είναι ταυτόχρονα τύφλωση να μην δούμε τη διαδικασία που έκανε δυνατό να εμφανιστεί το φασιστικό πολιτικό σχέδιο.

Η θεωρία των δυο ακρών: από ιδεοληψία σε πολιτική επιλογή

Σε αυτό το πλαίσιο η θεωρία των δυο άκρων προκύπτει περίπου φυσικά μέσα από την αναζήτηση μια πολιτικής γραμμής ικανής να δώσει πολιτικό νόημα στην κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Οι αντιπαραβολές Ελλάδας και δημοκρατίας της Βαϊμάρης, οι γελοίες εφευρέσεις τύπου "μολοτοφ-μαχαίρο" και η ρητορική νόμου και τάξης από μια κυβέρνηση που εφαρμόζει την νομιμότητα ανά περίπτωση όπως έκανε πχ στην ΕΡΤ είναι οι προσπάθειες να κατασκευαστεί μια πραγματικότητα στην οποία το δίλλημα μνημονιακή κυβέρνηση ή χάος θα είναι βασικό επιχείρημα πολιτικής επιβίωσης της Νέας Δημοκρατίας. Η «σύγκρουση με τα άκρα» δίνει τη δυνατότητα στην κυβέρνηση να προστατεύει τη δημοκρατία ακυρώνοντας το περιεχόμενό της καθημερινά. Ταυτόχρονα είναι και ένα χρήσιμο εργαλείο για την εμπέδωση της νέας μνημονιακής πειθαρχίας στην κοινωνία. Είτε πριν την εξάρθρωση της ΧΑ όπου η «ελεγχόμενη» βία των νεοναζί ήταν χρήσιμη όταν στρεφόταν απέναντι σε ανθρώπους των κινημάτων και της Αριστεράς για να υπενθυμίζει το κόστος που έχει η κατάσταση κοινωνικής και πολιτικής ανισορροπίας είτε μετά όπου η λογική της εξίσωσης με τη ΧΑ συνοδεύεται από την απειλή της απευθείας καταστολής από το κράτος.

Η εξάρθρωση της ΧΑ από την ίδια την πραγματικότητα έκανε πιο δύσκολη την επιμονή στην θεωρία των δυο άκρων. Καμιά όμως παραχώρηση δεν έγινε πέρα από τη φυσιολογική αποκλιμάκωση της ρητορικής τις πρώτες ημέρες μετά τις συλλήψεις. Η αλλαγή τακτικής σε σχέση με το φαινόμενο του φασισμού είναι στην πράξη υποχώρηση από το πλαίσιο περιστολής της δημοκρατίας και ακροδεξιάς ρητορικής. Αυτό ακριβώς το βήμα πίσω θέλει να ακυρώσει η κυβέρνηση. Φοβάται ότι η αναδίπλωσή της μπορεί να τύχει εκμετάλλευσης

από την Αριστερά και επιδιώκει να αξιοποιήσει η ίδια το πολιτικό κεφάλαιο που θεωρεί ότι κέρδισε με έναν πολύ συγκεκριμένο τρόπο που δεν θα παρεκκλίνει από το σχέδιο που μέχρι τώρα εφαρμόζε. Για αυτό η προσπάθειά της είναι να πάρει και να διατηρήσει την πρωτοβουλία μετά τη δολοφονία του Φύσσα και τις διαστάσεις που πήρε το αντιφασιστικό κίνημα. Στην ίδια γραμμή θέλει και τώρα να βάλει τους αντιπάλους της σε θέση άμυνας ακριβώς γιατί αυτό που τώρα πρέπει να αποφύγει ο «αντιφασισμός» της κυβέρνησης είναι να αναμετρηθεί με τις πρωτοβουλίες του αντιφασιστικού κινήματος στις γειτονιές που μπορούν να πάρουν και χαρακτήρα αλληλεγγύης και αντίστασης στις πολιτικές της, με την πολιτική αποδόμηση της ακροδεξιάς ρητορικής της και την πραγματικότητα αυτονομησης κομματιών του κρατικού μηχανισμού.

Αφαιρώντας τα όπλα από τον αντίπαλο

Η πολιτική πραγματικότητα που θέλει να κατασκευάσει η θεωρία των δυο άκρων έχει και μια άλλη όψη. Να αφαιρέσει το πραγματικό περιεχόμενο της πολιτικής παρέμβασης της Αριστεράς, την υπεράσπιση των συμφερόντων των υποτελών τάξεων, πίσω από την αντιπαραβολή της με το φασισμό. Κάνοντας λόγο για δυο πλευρές που αποκλίνουν από την κυρίαρχη πολιτική αντίληψη, «το κέντρο», η κύρια πλευρά της σύγκρουσης – το ταξικό της υπόβαθρο - γίνεται αφανής. Η Αριστερά δεν μπορεί να πάρει τη θέση του άκρου όχι μόνο γιατί είναι αυτή που τοποθετείται με την μεριά της εργασίας στην κυρίαρχη αντίθεση αλλά κυρίως γιατί είναι ο φορέας ενός πολιτικού σχεδίου και ενός αξιακού φορτίου που είναι εναλλακτικό προς το κυρίαρχο. Δεν μιλάει για μια άλλη διαπραγμάτευση μέσα στο πλαίσιο της βαρβαρότητας αλλά για συνολική άρνησή του και αυτό την τοποθετεί στον αντίποδα κάθε λογικής που τη θέλει συμμετρική με οποιαδήποτε άλλη πολιτική δύναμη.

Αν τη δούμε κάτω από το πρίσμα της προσπάθειας να ακυρωθεί η σύνδεση κοινωνικής κίνησης και ΣΥΡΙΖΑ, όψεις της επίθεσης βασισμένες στη θεωρία των δυο άκρων όπως για παράδειγμα στις Σκουριές αποκτούν πολύ συγκεκριμένη στόχευση. Πέρα από το να τρομοκρατηθούν οι αγωνιστές στο επίκεντρο αυτής της επίθεσης βρίσκεται η σχέση του ΣΥΡΙΖΑ με αυτούς τους αγώνες. Το γεγονός ότι μέσω της σύνδεσης της αξιωματικής αντιπολίτευσης με τους κοινωνικούς αγώνες αναδεικνύεται η δυνατότητα να σπάσει η απομόνωση των κινητοποιήσεων και των μετώπων και η δυναμική τους να συναντηθεί με ένα πολιτικό σχέδιο που επιδιώκει την ανατροπή και να το τροφοδοτήσει το γνωρίζει καλά η κυβέρνηση. Ο στόχος της λοιπόν δεν είναι απλά η καταστολή και το δημοσκοπικό κόντημα του ΣΥΡΙΖΑ αλλά κάτι αναβαθμισμένο. Επενδύοντας στην λογική των άκρων να απαγορεύσει τη συνάντηση της κοινωνικής κίνησης με τους όρους που θα έκαναν τη δράση της ικανή να κλονίσει την εικόνα σταθερότητας που η κυβέρνηση πασχίζει να πλασάρει.

Στην εποχή του απόλυτου πολέμου.

«Στο πλαίσιο του απόλυτου πολέμου, ο πόλεμος είναι αδιαίρετος, και τα συστατικά του μέρη (οι ξεχωριστές νίκες) έχουν αξία μόνο σε σχέση με τη συνολική έκβαση του.»^[iii] Είναι συζητήσιμη η ακρίβεια της μεταφοράς της πραγματικότητας του πολέμου στην πολιτική αναμέτρηση όμως μπορεί να είναι χρήσιμη αν έχουμε υπόψιν μας τις αναλογίες. Αυτό που διακυβεύεται σήμερα είναι ο τρόπος και η αρχή οργάνωσης της κοινωνίας όχι η ολοκληρωτική καταστροφή του αντίπαλου. Σε κάθε περίοδο κρίσης το σημείο ισορροπίας χάνεται και η κοινωνική και πολιτική πάλη που διεξάγεται καθορίζει τον τρόπο εξόδου από την κρίση αλλά τα αποτελέσματα αυτής της πάλης είναι επισφαλής μέχρι η κανονική λειτουργία του συστήματος να αποκατασταθεί. Αυτή η επισφάλεια είναι που κάνει πάντα υπαρκτή τη δυνατότητα ανατροπής της νεοφιλελεύθερης επίθεσης ακόμα και εκεί που

φαίνεται ότι προχωρά και βαθαίνει. Μέχρι να αποκρυσταλλωθεί η νίκη μιας από τις δυο μεριές του κοινωνικού ανταγωνισμού όλα παίζονται και η εξέλιξη του συσχετισμού δύναμης δεν είναι απλά ένα άθροισμα. Συνδέεται με την ικανότητα να κάνει βήματα μπροστά στην υλοποίηση της δικής του αντίληψης για τον κόσμο μετασχηματίζοντας τους όρους του παιχνιδιού.

Για τους από πάνω η επίθεση είναι η καλύτερη δυνατή άμυνα για να διασφαλίσουν την μη αμφισβήτηση της επισφαλούς κυριαρχίας. Κάνοντάς το αυτό γίνονται επικίνδυνοι μες στην αδυναμία τους, ταυτόχρονα όμως μας θυμίζουν και κάτι σημαντικό στον τρόπο που κάνουμε πολιτική. Ότι η αποφασιστικότητα για την υλοποίηση ενός πολιτικού σχεδίου, είναι απαραίτητη αυτήν την εποχή, ταυτόχρονα όμως προκύπτει από το πόσο αυτό το σχέδιο αντιστοιχίζεται με τον κοινωνικό ανταγωνισμό και με ποιον τρόπο ενεργοποιεί την κοινωνική δυναμική. Αν αυτό ισχύει, τότε για την Αριστερά είναι αναντικατάστατη μια πολιτική πρακτική που την εμπλέκει μες στους αγώνες όπως αυτοί αναδεικνύονται αλλά δεν την αφήνει στο ρόλο του απλού παρακολουθητή των εξελίξεων ή της φωνής των κινημάτων στο κεντρικό πολιτικό σκηνικό. Η παρέμβαση στη βάση της κοινωνίας και στην καρδιά των αγώνων, η δυνατότητα η Αριστερά να οργανώσει τις αντιστάσεις και να προσφέρει εργαλεία και δυνατότητες σε ένα κοινωνικό δυναμικό που υπάρχει ήδη στην κοινωνία και προσπαθεί να αντιδράσει δεν είναι ποτέ ούτε δεδομένη ούτε απλά ένα στάδιο στο πολιτικό σχέδιο της Αριστεράς. Γενικεύοντας μια τέτοια μεθοδολογία και δίνοντας μάχη για την υλοποίησή της τότε και μόνο τότε θα μπορούμε να πούμε ότι βρισκόμαστε σε ένα δρόμο που θα μας επιτρέψει την οικοδόμηση της έννοιας βούληση των υποτελών και τον μετασχηματισμό των όρων του παιχνιδιού που είναι απαραίτητος για την ανατροπή της μνημονιακής βαρβαρότητας.

[i] Γιάννης Μηλιός, «Η επινόηση του λευκού Κινέζου εργαζομένου», «Η Αυγή» - 29/07/2012

[ii] Κλαουσεβίτς, «Περί πολέμου», σ. 582